

LEGAL ALERT 18/06/2024

Uchwała SN (7) z 3.07.2024 r., III CZP 61/23¹

Postanowieniem z 31.10.2023 r., III CZ 51/23, Sąd Najwyższy przedstawił powiększonemu składowi Izby Cywilnej zagadnienie prawne do rozpoznania.

Zagadnienie dotyczyło tego, czy sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację od wyroku uwzględniającego żądanie główne, oparte na założeniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy (zwłaszcza na założeniu nieważności umowy), i uznając żądanie główne za nieuzasadnione, powinien:

- a) rozpoznać żądanie ewentualne, oparte na założeniu abuzywności niektórych postanowień tej umowy, nieprowadzącej jednak do nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z tej umowy, o którym to żądaniu sąd pierwszej instancji nie orzekł, czy też
- b) powinien uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy podjął 3 lipca 2024 r. uchwałę, w której wyjaśnił, że jeśli sąd drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku uwzględniającego żądanie główne, uznaje to żądanie za niezasadne, powinien zmienić zaskarżony wyrok, oddalając żądanie główne i oznaczając zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W takim wypadku sąd drugiej instancji pozostawia rozpoznanie żądania ewentualnego sądowi pierwszej instancji.

---

¹https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?Item-SID=656-b6b3e804-2752-4c7d-bcb4-7586782a1315&ListName=Komunikaty_o_sprawach

W komunikacie na stronie internetowej Sądu Najwyższego² wyjaśnione są najważniejsze motywy takiego rozstrzygnięcia. Według informacji zawartych w komunikacie, SN przyjął, że:

- gdy apelacja kwestionująca uwzględnienie żądania głównego jest zasadna, to obowiązkiem sądu drugiej instancji jest zmiana zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie żądania głównego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.
- W takim przypadku nie ma podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 2 lub 4 k.p.c.
- Oddalenie żądania głównego w postępowaniu apelacyjnym skutkuje tym, że:
  - rozpoznane pozostaje wówczas tylko jedno ze zgłoszonych w sprawie żądań,
  - zmieniony wyrok sądu pierwszej instancji uzyskuje przymiot wyroku częściowego (art. 317 § 1 k.p.c.).

Dlaczego to Sąd I instancji powinien orzekać co do takiego żądania ewentualnego, a nie od razu merytorycznie Sąd II instancji? Sąd Najwyższy odpowiada, że:

- orzekanie po raz pierwszy przez Sąd II instancji o żądaniu ewentualnym pozbawiałoby strony prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu dwuinstancyjnym (art. 176 ust. 1 Konstytucji);
- strona niezadowolona z rozstrzygnięcia nie miałaby możliwości zaskarżenia orzeczenia zwykłym środkiem zaskarżenia (art. 78 Konstytucji);
- Sąd II instancji ma obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), a apelacja w analizowanej sytuacji mogła dotyczyć wyłącznie żądania głównego, a nie żądania ewentualnego, o którym sąd pierwszej instancji nie orzekał.³

---

² Tamże.

³ Tamże.